

279876

1798.

SEMĂNĂTORUL

Revistă literară săptămînală

DIRECTORI:

A. VLAHUȚĂ și G. COSBUC

VOLUMUL I

2 DECEMBRE 1901 — 26 MAI 1902

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

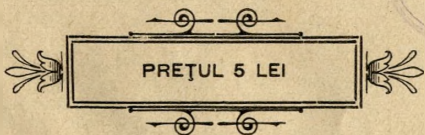
BCPER201701329

Biblioteca soc. „Petru Poni”

Nr. chron. 1397

Nr. grup. E 207

EGYETEMI KÖNYVTÁR
320¹⁰⁴⁰
KOLOZSVÁR

PREȚUL 5 LEI

„MINERVA”

Institut de Arte Grafice și Editură

BUCUREȘCI

1902

CUPRINSUL

- ADA.—Cîntec de primăvară, p. 168.
- DR. CR. BASARABESCU.—De la țară, p. 215.
- ↳ BASARABESCU I. A.—Indurare p. 312.
- BALTĂ.—Partea cea mai bună p. 111.
- BODNĂRECU S.—Șași cîmpenești, p. 383, Pastel, p. 413.
- BUCUR.—Străinul, p. 109.
- BUJOR P.—In dimineața anului nou, p. 68.
- CIOFLEC V.—Expoziția St. Popescu, p. 12; Expoziția N. Vermont, p. 27; Singura palmă, p. 57; Expoziția Grigorescu, p. 92; Tinerimea artistică, p. 209; Laleaua, p. 230; Un concurs, p. 301; Rap-sodul, p. 337.
- CIOBAN M.—A plînge, p. 207.
- COSMOVICI V.—1812, p. 35;
- ↳ COȘBUC G.—Fragment epic, p. 5;
- * Uniti, p. 17; Gînduri, p. 42; Pe munte, p. 52; Din Divina Comedia, p. 65; In zori, p. 83; Voci din public, p. 94; Trimiterea lui Hermes la Calipso, p. 116; In insula nimfei Calipso, p. 134; Plecarea lui Odiseu de la Calipso, p. 154; Hora, p. 199; Golia Tîcălosul, p. 244; Blăstămul trădăreii, p. 249; Concepția Infernului, p. 268; Biserica ruinată, p. 285; Hulitorul Zeilor Capaneu, p. 310; Din Divina Comedia, p. 387.
- ↳ CHENDI IL.—Caracterul lui Heine p. 43; Dări de seamă, p. 77; Costache Caragiali, p. 123; Radu D. Rosetti, p. 188.
- ↳ CUNȚANU MARIA—Năframa Anii, p. 62.
- COSTIN A.—Baritonul Popovići, p. 246.
- DARIE I.—In parc, p. 23; Din Heine p. 64; Steaua, p. 77; Pleacă! p. 104; Imiație, p. 153; Ielele, p. 222; Codrului, p. 239; Din Heine, p. 398.
- ↳ DELAVRANCEA—Din viața pictorului Grigorescu, p. 78.
- ↳ DAVILA A.—Vlaicu-Vodă, p. 204.
- ↳ DIONIS.—Din caetul meu, p. 105; Din caetul meu, p. 48.
- EMINESCU M.—Poezii inedite, p. 177; 193; 225; 241; 257; 273; In noap-te, p. 287; Sonete, p. 289; In-vierea, p. 305; Vis, p. 314; Cu-getări, p. 318; Cu gîndiri și cu imagini, p. 323; Venin și farnec, p. 332; Ursitoarele, p. 341; Borta Vintului, p. 350; Fragmente in-edite, p. 357; Renunțare p. 364; Liniște, p. 369; Sonet, p. 376; Poezii populare, p. 381; Viziunea lui Don Quixotte, p. 404; Poveste indică, p. 414.
- FLORIAN MARIOARA—In cîmp, p. 252; Uliul, p. 279; Plutașul, p. 324; Clipe de la țară, p. 385.
- FRASIN ZOE.—Rugăciune, p. 46;
- GĂVĂNESCU I.—Din înțelepciunea celor vechi, p. 168 și 194.
- ↳ GORUN I.—Vaet și Tăcere, p. 3; Re-censentul imparțial, p. 20; Midas, p. 50; De pe bărağanul preseii, p. 53; De-ale preseii, p. 70; Fa-bule, p. 84; Dușmanul, p. 101; Fabule revăzute, p. 108; Kemé-ny Istvan, p. 110; Alb și negru, p. 114; Nemurire, p. 129; Vis de vară, p. 138; O clipă p. 145; Două critice, p. 166; Grăuntele, p. 184; La 1868 și la 1902, p. 201; De pe bărağanul preseii, p. 219; O seară, p. 226; De pe bărağanul preseii, p. 235; Sfirșitul lui Ke-

- mény Istvan, p. 247; Coarde simțitoare, p. 259; Mintuire, p. 276; Pedepsa 292; Pe două fețe, p. 306; Farmecul, p. 321; Altă doină, p. 348; Pe aripele vântului, p. 359; Căminul, p. 370; Carte închisă, p. 392; Un om tare p. 411.
- HODOȘ CONSTANȚA. — Crisanteme, p. 8; Vrăjitoarea, p. 39; Frumos! p. 172; Despărțire, p. 179; Rătăcire, p. 263; Pământ și apă, p. 280, 298, 315, 333, 334, 365, 376, 395, și 401.
- HASNAȘ S.—Vinătoarea, p. 38.
- IACOVESCU GH.—Nostalgie, p. 122.
- ILIAȘ G.—Gonit... p. 127; Din munții Maramureșului, p. 253.
- IOSIF Sr. O.—Către tinerii poeți, p. 8; Tulnicul lui Pinteș, p. 19; Sonet, p. 35; Poezia, p. 59; De urit, p. 69; În atelier, p. 70; Un cântec, p. 85; De sărbători p. 100; Carnavalul, p. 111; Dedicatie, p. 131; Frumoasa Irina, p. 164; Pastel, p. 183; Cîntec p. 198; Cîntec vechiu, p. 210; La pîndă, p. 234; Cîntec, p. 239; Eroul de la Königraetz, p. 246; Lenore, p. 372; Cronicarii, p. 394; Amintire, p. 410.
- MOROIANU G.—Din trecut, p. 10 și 59; Călțuna, p. 120.
- M. ELVIRA.—Noapte de vară, p. 56.
- NICOLESU M.—Cum a fost botezat Eminescu, p. 95.
- PONI M. ADA.—Amurg de toamnă, p. 214.
- PODEANU V.—Idilă, p. 47.
- PUȘCARIU S.—Dor de ducă, p. 86.
- PLĂVILOR.—Cum se face critica, p. 286.
- RAREȘ.—Crimpee, p. 46; La ce... p. 149; Crîmpeiș, p. 157.
- RED.—Răspunsuri p. 16, 32, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 144, 160, 176, 192, 208, 224, 240, 256, 272, 288, 304, 336, 352, 368, 384, 400, 416.
- S., Pădureanu, p. 353.
- SIMCA.—Mi-e dor, p. 172
- SORCOVA.—Urare, p. 79
- STROE.—Am fost cei d'întii, p. 139.
- VLAHUȚA A.—Primele Vorbe, p. 1; Semănătorul, p. 2; Degetul, p. 24; Cărți pentru popor, p. 33; Expoziția Grigorescu, p. 49; De la țară, p. 81; După un an p. 90; Durerea, p. 91; Floarea gîndului, p. 107; Trudiți, p. 131; La țară, p. 142; Trudiți, p. 105; Proletar, p. 158; Moștenitorii, p. 161; Copil, p. 185; Ceas de liniște, p. 201; Cititorii, p. 212; Logodnica, p. 218; Muncitorul, p. 223; În noapte, p. 238; Bolnavii, p. 242; Ție mamă... p. 261; Note, p. 290; M. Eminescu, p. 319; Și cei din urmă ca și cei d'întii, p. 317; Nute mai întoarce, p. 347; Note, p. 362; Fără ritmu, p. 379; Note, p. 407.
- VIRGO.—Glasuri de primăvară, p. 167; Tinerimea artistică, p. 200.
- XENI C.—Primul fior, p. 13; Onor. P. T. p. 29; Agata Birsescu, p. 63; Stric eu? p. 73; De-a-lungul străzei, p. 74; Italia p. 329.
- ZEDEF.—Prima filă, p. 318.
- ZEFIRINA.—In luncă, p. 361.

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația : BUCUREȘTI Strada Regală, 6	DIRECTORI: A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC	ABONAMENTUL : 10 Lei pe an
--	---------------------------------------	-------------------------------

PRIMELE VORBE

Ne strângem, cu credință și cu dragoste, în jurul acelei lăsași stindard, stindard de pace, de înseninare și de înfrățire intelectuală, de apostolică muncă pentru desmorbirea inimilor cari tînjesc, pentru redeșteptarea avîntului de-odinioară în sufletele romînești, pentru chemarea atîtor puteri risipite la o îndrumare mai sănătoasă — la sfînta grijă a întăririi și a înălțării neamului acestuia.

Noi, cari ni-am făcut de mult ucenicia în literatură, simțim ca o muștrare de cuget, cînd ne uităm în urmă și vedem cită vreme-am pierdut, puind în stihuri amăgirile și durerile micii noastre vieți, retrași de zgomotele lumii, înstrăinați adesea de marea viață a poporului, de marile lui suferinți și aspirații, cari ar fi trebuit, de la început, să umple și să încălzească inimile și cîntecele noastre. Am stat și am privit, cu brațele încrucișate, la triumful mediocrităților pompoase, la trecătoarea izbîndă a vînturătorilor de fraze goale, la scîlcirea și batjocorirea limbii în școli, în teatru, pe tribuna Ateneului și 'n presa de toate zilele, am asistat fără revoltă la terfelirea celor mai curate sentimente și celor mai scumpe credinți ale noastre, și am ajuns astăzi să fim aproape străini la noi acasă, în buna și milostiva noastră țară.

— Nu vedeți abisul în care vă prăbușiți cu toții, ne spunea un bătrîn mai zilele trecute, nu vedeți că voi, tinerii de azi, ați ajuns să vă sfiți până și de rostirea cuvintelor : patrie, iubire de țară, de popor, de limba și de datinele strămoșești !... Cu-legeți și însuflețiți din nou vorbele acestea mari — atîția viteji ați luptat și ați murit pentru ele — treceți-le prin inimile voastre și le încălziți, spălați-le în lacrimile voastre și le redați înțeleșul, viața și strălucirea lor de-odinioară. Stringeți-vă la olaltă.

! cîți simțiți în voi dorul de muncă și setea sfîntă de adevăr, umpleți-vă sufletele de cea mai adîncă evlavie pentru trecutul glorios al neamului acestuia, pentru faptele nespuse de mărețe ale străbunilor voștri, încălziți-vă de cea mai entuziastă iubire pentru patria voastră apărată cu atitea jertfe, pentru frumusețile acestui pămînt frămîntat în singele atitor viteji, și faceți ca fie-care gînd și fie-care pas al vostru să fie pentru binele și înălțarea neamului românesc! — Suflați colbul de pe cronici, cum zice poetul, și faceți să renască virtuțile bătrînilor de-atunci în sufletul tinerimei de azi...

Noi ascultam, cu frunțile plecate. Glasul lui părea că vine din cine știe ce depărtări, inimile noastre băteau mai tare, înflăcărare de-o simțire nouă. — Am eșit din casa înțeleptului, purtînd cu noi taina acestei binecuvîntări și hotărîrea nestrămutată de a ne face datoria.

SEMĂNĂTORUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Pășește 'n țarină semănătorul
Și'n brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă 'ntr'un noroc vieața nouă,
Pe care va lega-o viitorul.*

*Sunînd grăunțele pe bulgări plouă. —
Speranța, dragostea lui sfîntă, dorul
De-a 'mbelșuga cu munca lui ogorul
Le samănă cu mîinile-amîndouă.*

*Trudește, făcătorule de bine, —
Veni-vor, roiuri, alții după tine,
Și vor culege rodul — bogăția.*

*Tu fii soldatul jertfei mari, depline:
Ca dintr'un bob să odrăslească miea,
Cu sîngele tău cald stropește gliea.*

VAET ȘI TĂCERE

Drag colț de țară, cită duiosie trezește dintr'odată icoana ta în sufletul meu! De departe, dealurile cu dulcile lor undulări par'că mă chiamă ca niște vechi cunoștințe, deși nici odată până astă-zî nu le-am mai văzut. Din două părți se înalță, se întind și se îmbină, ca într'un fund de tablou, deasupra orașului care de sus îmi apare un cuib alb strimtorat și ferit aci, sub ocrotirea măreață și liniștită a neclintiților acestor uriași.

Și par'că l'am mai văzut unde-va, tabloul acesta, întreg așa, par'că nu viū ca un pribeag, purtat de întâmplare aci sau în altă parte, ci par'că mă întorc, după o lungă lipsă, în locuri cunoscute, în locuri dragi inimii mele, undeva tot acasă...

Acasă! Ce se ascunde oare în această simțire care ți se deșteaptă așa fără să ți-o poți tâlmăci, de par'că ai mai trăit cîndva prin acestea sau asemenea locuri?... Uite, eū cred că dacă cu ochii închiși m'ai lua și m'ai duce departe, zile întregi — și m'ai lăsa apoi deodată să arunc numai o privire în jurul meu, — coama unui deal, un colț de cer de-asupra, un crîmpeiū de riū în vale, — atîta m'ar ajunge ca să pot să-ți spun dacă sînt tot la noi, acasă, sau dacă m'ai dus altundeva, în străini...

De sus! — Dar iată, am purces pe drumul ce coboară în vale...

...Sînt oare tot aci, sau simțirea aceea tainică m'a înșelat și ea odată? Nu mai sînt acasă!

Cerul și locul, dealurile și copacii, valea și apele, acestea le cunosc, — dar unde sînt oamenii?...

De o parte și de alta casele sînt tot mai dese... Nu e încă noapte, abia apune soarele, dar pe ferestre, pe ușile deschise, pretutindenī, se zăresc luminările aprinse: ici două, colo trei, dincolo mai multe, — iar pe praguri, în drum, oameni ciudați, la față, la port, la vorbă...

Obiceiū, chipuri, nu mă mai domiresc, nu mă cunosc nimic...!

Unde-am nimerit aci? Cine sînt aceștia? Văd caftanele lor lungi pân' la călcie, fețele speriate cu părul sfredel atîrnînd de două părți la tîmple, aud vorba lor, un fel de văicăreală cînd pripită cînd tîrăgănată, — și ridic ochii și mă uit în jurul meu; ceva străin este aci, trebuie să fie: oamenii aceștia,

saŭ dacã nu sînt ei, atunci strãinã e firea dimprejur, cerul și locul, dealurile și copacii, valea și apele!...

Dar nu. Iatã Bistrița, — Bistrița bãtrînã și vijelioasã, — este ea, o cunosc ; cu vijãitul valurilor ei în veci grãbite ea îmi vorbește o limbã pe care o înțeleg așa de bine ; așa de prietenoasã, așa de frãțeascã trece pe lingã sufletul meu, par'cã rîde de uimirea, de neliniștea mea, grãindu-mi în vechi și înțelepte zicãtori.

Și pe țãrmurile ei, iatã și frații mei, plutași cu portul simplu, cu picioarele goale, sumeși pãnã la genunchi, tãietori de lemne, muncitori... Dupã port, dupã fațã îi cunosc ; dar de ce tac toți, cu ochii pierduți în gol, — de ce nu vorbesc?...

Soarele a apus, noaptea se lasã ; la colț, la cîrciumã, paharele de rachiù se perîndeazã ; beaù oamenii obosiți, beaù și se uitã lung înaintea lor ; de ce nu vorbesc?...

...Peste drum, lumineã și larmã. S'a strîns mulțime mare într'un cerdac enorm, s'a strîns sã petreacã, sã facã haz, sã rîdã de scãlîmbãturi și schime, de țipete, miãunãturi și miorlãeli ce umplu aerul de o gãlãgie drãceascã.

Pe scaune, în rînduri, pe margini, revãd chipurile de adineãori, halaturile, fețele roșcate, pãrul sfredel la tîmple ; mai în fațã însã, numai obrazele seamãnã, dar portul e orãșenesc, și tot așa pieptãnãtura ; aceștia staù gravi, solemni, lingã femeile lor gãtite în rochiile scumpe ; ei nu rîd, or cît se strimbã cei de pe scenã : din cînd în cînd cite unul se joacã cu lanțul de aur dela briù.

Dar deodatã se posomorãsc și fețele celor-l-alti. Cei de pe scenã aù sfișit cu scãlîmbãturile, cu comedia ; a fost destul ; — era ca și cînd din mijlocul risului, fãrã veste, cu toții și-ar fi adus aminte de o nenorocire mai presus de toate covîșitoare și care nu trebuia sã fie uitatã, nu putea sã rãmînã acoperitã sub nepãsare și glume...

Și unul din ei isbucnește într'o litanie prelungã și tremuratã, revenind de trei, de patru, de zece ori, la refrenul tînguitor :

Din Rusia ne-aù isgonit,
 În Spania ne-aù mãcelãrit
 Peste tot ne-aù prigonit, —
 O Israel, Israel,
 Ce-ai fãcut cu poporul tãu?...

Rãsunaù geamurile de bocetele cîntãrețului, ce dela cuplet la cuplet se ațita par'cã tot mai mult pe el însuși ; dãdeaù

din cap scuturînd cîrlionții și clipind din ochii mici și roșii cei de pe margini, — iar cei din față mai nervos își frămîntau lanțurile de aur dela brîu. Și cu toții par'că repetau, din git, din cap, din mîini, din picioare:

Din Rusia ne-aū isgonit,
In Spania ne-aū măcelărit,
Peste tot ne-aū prigonit, —
O Israel, Israel,
Ce-aī făcut cu poporul tău ?...

Tîrziū, țipătoarea văicăreală s'a potolit și iarăși răsbește în noapte șuetul etern al valurilor Bistriței.

Luna se arată, știrbită, de după muchea dealului; pe țărîm, cu un butuc drept căpătiū, doarme dus un plutaș, cu picioarele goale.

Pe el, din Rusia nimeni nu l-a isgonit, în Spania nimeni nu l-a măcelărit, din alte țări nimeni încoace nu l-a prigonit; el e d'aci, de cînd se știe, de cînd se ține minte; aci l'aū găsit și aci l'aū lăsat toate năcazurile, toate vijeliile și toate pacostele. Toancele aū înghițit, într'o zi, pe moșul său; peste tatăl-său a căzut odată un brad în pădure și l-a lăsat acolo pe loc; un frate i l'aū dus cu oastea peste Dunăre de i-aū rămas oasele p'acolo, sunt două-zeci de ani d'atunci; cine știe care-o să fie și scrisul lui?

Dar el nu se tînguește. El tace.

ION GORUN.

FRAGMENT EPIC

*Iar pe lumea cealalta scoborînd acum flacău
Cei căzuți la Vid pe dealuri și pe șesuri la Vidin,
Cîți sosesec pe rînd în stoluri, adunați în gura văii
Staii s'aștepte alte gloate cîte se vedeau că vin.
Unii șterg de iarba udă cîte-o sabie ncruntată,
Din pulpana hainei alții sîngele dușman îl storc.
Și se laudă cu toții și vorbesc cu toții-odată
Precum fac biruitorii din răsboaie cînd se'ntorc.*

*Cînd văzur' această gloată, toți acei ce'ndușmăriră
Pe Romîni de-alungul vremii, plini de spaim' aū tresărit
Și s'aū resfirat în noapte, precum fumul se resfiră
Și din margini mai spre margini se topeau necontenit,
Cu genunchii plini de tremur și cu suflul morții 'n gură,
Morți erau de-a doua oară, ca 'ntr'al Orcului noian
Luptătorii din Ahaia cînd îngălbeniți văzură
Strălucind prin noapte coiful comandantului troian.*

Dar ai noștri, morți de veacuri, cîți periră prin răsboaie
 Apărînd a lor credință și pămîntul romînesc,
 Stați cu ochii fîntă 'n noapte și-a lor mijloc îl îndoaie
 Ca s'apropie privirea de minunea ce-o zăresc:
 Văd Romîni, și-aud cuvînte romînești! De-ai lor cu toții!
 Umilit venia, iar astăzi ce trufaș acest popor —
 Și 'ndrăsnind dintîi o seamă, vin sfîoși să-și vadă soții,
 Tot mai mulți, cu toți 'n urmă ies grăbiți din noaptea lor.

Și precum în neastîmpăr paseri grabnice cu sborul
 Să tot strîng de pretutîndenî toamna ca să plece 'n stol,
 Ast-fel s'adună Romîni și sporea mereu poporul
 Celor morți umplînd de vuet cîmpul mai nainte gol.
 S'a mișcat acum de-a valma toată lumea 'n locuința
 Umbrelor, sunînd ca marea și 'ntr'un sbucium ne întrerupt;
 Iar de-atita nor de Duhuri ce-și vădea prin glas fința,
 Se părea că-i românească toată lumea de-desuț.

Străbătînd genunî cu mersul nesfîrșită li-e venirea,
 Ca potopul de puternici și nebiruți ca el —
 Cîți periră făr' de urmă copleșiți de năvălirea
 Asiei, și-arcași cu glugă, din cîmpiile lui Gel.
 Cîți ai înroșit cu sînge rîuri mari și-ascunse plaiuri
 Cînd prin văile bulgare Ioniș' avea locaș,
 Și frumosul graiul al nostru printre bilbute graiuri
 Și-l păstrau, murind sub steagul ducilor de Făgăraș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Iată-i însiși vin în frunte ce-au cărmuit norodul,
 Principii din munți și Bani cu viteze siare'n scut,
 Si cu Negru Vod' alături vine Dragoș Voevodul
 Umul fost la Olt de pază, celalalt străjer la Prut.
 Și-Alexandru-al cărui nume și-astăzi codrii-l mai îngîna,
 Tînăr și pîrînd ca Hector cel cu coif fluturător
 Cînd cu sulita-i grozavă falnic resucînd-o 'n mînă
 Sare 'n mîndru-i car și umple cîmpii Troiei de omor.

Trăsnete-al miniei noastre, Mircea, tu iuțește-ți pașii!
 Adă-ți gloatele ce'n clipa bine-potrivitei vremi
 Prins-au fulgerul cu palma! Braț, ce pustiînd vrășmașii,
 Dunărea ca soț de luptă, munții te-ai trudit să-i chîemi.
 Ce vei fi gîndit tu, Mircea, cînd vedeai pornit cum vine
 Peste munți și peste ape ta furtuna Ilderim?
 Vai, putem noi azi pricepe sufletul ce-a fost în tine,
 Mai avem simțire 'n inimă ca'n de-ajuns să te slăvim?

Iar dincolo vine 'n goană cel ce'n numărate zile
 A clintit temelul lumii și-a oprit și vremea 'n loc,
 Cel cu nume sfînt de-Arhanghel — cu-al tău nume, Mihail e,
 Tot ca tine de puternic și cu sabie de foc.
 Munții se retrag din cale-i, iar protivnica sa bardă
 Intră'n fier ca'n lemnul putred, puii din oltenescul leu!
 Foc de n'ar mai fi, și lege ca nimic să nu mai ardă,
 Foc ar naște iar pe lume ochii-acestui Promateu.

*Și cu el Fărcaș și Stoica, și 'nvirtindu-și buzduganul
Doi Buzești, ducînd și spaimă și-al peririi 'nghieț cu ei!
Spue Neajlovul, Sinane, cite oști pierdu Sultanul,
Și Șelimberul să spue cum ți-a fost, nebune-Andrei?
Amurat, ți-aduci aminte, cum s'osi grăbit odată
Și era să-ți spargă poarta ca să-ți intre 'n Țarigrad?
Și ce cale-avea să facă! Dar s'a tînguit vr'odată
Fulgerul că-i drum departe de la nor pînă la brad?*

*Iată-l însă cel din cuibul pus de-oștenii teutonici,
Ștefan, turnul de-apărare al Romînilor, venind
Suflet mînios și 'n toată strălucirea cîtă 'n cronici
Scrisă e c'a fost pe vremea cînd el țara străjuind
A făcut din oase-un munte și-a 'nhățat și regi de plete
Și, arînd de cîudă cîmpul, puse 'n jug dușmanii lui —
Pe mînnchiul spadii sale mina lui tot caldă stete,
Căci el nu știuse 'n viață cum s'anină spada 'n cui.*

*El și-aici e 'ntreg în arme și purcede-aprins pe cale
Par' c'apururi vede 'n față Racova și Podu-'nalt,
Iar de vuetul mulțimii și de coifuri și de zale
Tremură, răsbit de spaimă, tot tărîmul celalalt.
El și-aici e vîntul iernii, și dușmanii săi sînt pleava,
Urcă munți fără de plauri, trece Dunări fără pod —
Faceți loc! Sosesc ca rîul luptătorii din Suceava,
Trec voinicii cei năpraznici ai lui Ștefan Voevod!*

*Și Ion Cumplitul Vodă, jalnic schilăvita strajă
A Moldovei, scut puternic al poporului de rînd,
Și neufricoșatul Țepeș, Petru Rareș a lui Majă
Vin cu toții de prin noapte, gloate'n urmă-le-aducînd.
Și hatmani și capi de oaste — dați-mi voi acum o sută
De vieți, ca să am vreme să-i numesc aici pe toți!
Și tu neam romîn, tu astăzi stai cu inima pierdută,
Făr' de Zei te crești pe lume și pustiu tu te socoți!*

*Iată-ți gloria de veacuri! Umbre mari din lumea moartă, —
Ah, că n'am eu glas de tunet ca să pot să le rechiem —
Ne avem și noi Olimpul, și pe-a veșniciei poartă
Am intrat și noi; și 'ntrînsul Zei fără de moarte-avem!
Ce-ți aluneci plin de jale ochii umezi pe ruine,
Neam al nostru, ca să judeci drumul schimbătoareii sorți?
Soarele din noapte iese, din mormînt puterea vine,
Nașterea cea viitoare ne e 'n lumea celor morți.*

G. COȘBUC.

Vestim o mare bucurie celor cari au cultul adevăratei arte. La 15 Decembre se va deschide în sala Ateneului expoziția marelui nostru pictor N. Grigorescu. Pe cît știm maestrul e hotărît ca de astă dată să se despartă de toate admirabilele-i pinze, pînă și de acelea cari 'i erau deosebit de dragi pentru unele amintiri personale ce sînt legate de ele.

Sîntem fericiți că vor remînea ast-fel în țară aceste pagini glorioase în cari-i întrupată cea mai înaltă și mai puternică manifestare artistică a neamului romînesc.

CRISĂNTEME

Părul îi stă alb pe tîmple, din strălucirea ochilor frumoși n'a mai rămas de cît privirea dreaptă și vie ce pare a pătrunde până dincolo de înțelesuri.

Fața rumenă s'a veștejit și din toată splendoarea de altă dată n'a rămas de cît măhnirea.

O măhnire adincă, tăcută: nimic n'a fost așa după cum sperase.

Se ascunde între ziduri ca un copil bătut, și plînge și-și frînge mîinile cu desperare.

Pentru ce?

N'a iubit, nu s'a jertfit îndestul? N'a semănat destul de rodnică și bună și îmbelșugată sămînța bucuriei?

Cumplită desnădejde a iernei ce cade timpurie, ce cade cu îngheț și cu viscol, peste coliba desvălită a săracului!

N'a rodit pămîntul.

Brațele ei n'a fost destul de puternice să'l cultive, să'l îmbuneze.

Slăbănoage brațe!

Și-le privește cu dispreț.

Afară tot mai tare viscolește.

În grădinița din față n'a mai rămas nici o frunză vie.

Și totuși mai sînt flori... așa de frumoase flori!

Ce mîndre și triumfătoare se ridică în mijlocul straturilor ofilite de ger!

Ce curate și întregi sînt petalele albe, roșii și trandafirii...

Priveliștea lor uscă lacrămile...

Fruntea se înseninează, brațele se ridică...

Și triumfător apare un nou zîmbet pe buze:

— Dulce viață! Vecinică putere!

CONSTANȚA HODOȘ.

CĂTRE TINERII POETI...

I.

Intunecată-î steaua țării noastre...

Instrăinați trăim în zile grele

Și viitorul, plin de semne rele,

Vestește lacrimi numai, și dezastre.

Spre voi se 'ndreaptă glasul rugii mele,

Frați cîntăreți! Sus inimile voastre,

Poeți pierduți în nori și 'n lumii albastre

Ce nu visați de cît la flori și stele!

Nu osteniți ca 'n amurgit de seară,
 Ci — treji la mîndrul strigăt de fanfară —
 Veniți cu suflet și cu voie bună,

Spre soarele ce-î gata să răsară,
 Să înălțăm iar flamura străbună
 A dragostei de Lege și de Țară !

II.

Cîntați umbriți de-a flamurei aripă
 Sub care uriași bătrîni luptară !
 Aă n'auziți pe 'ntinsele hotarē
 Ce jalnic pasări mari de pradă țipă ?

Și nu vedeți ce nourî se 'nălțară ?
 Grea vijelie 'n fie-care clipă
 Ne spulberă comorile 'n risipă...
 Chiar sfînta noastră doină stă să pără !

Copii răzleți ai mîndrei noastre nații !
 De măi trăește 'n voi simțire vie,
 Veniți atunci și vă cunoașteți frații !

Sădiți în inimă vechea bărbăție,
 Avînturi mari, eterne aspirații —
 Și numele pe veci slăvit vă fie !

III.

Eă nu-s de cît un singur glas din satul
 Pierdut în noapte... Numai o ființă
 Din miile ce-așteaptă 'n suferință...
 Dar va veni odată mult-visatul !

Veni-va, — și cîntări de biruință
 Vor isbucni de-alungul și de-alatul,
 Din munți și văi gonind pe necuratul
 Ce vrea să stîngă 'n voi orî-ce credință !

Eă nu-s de cît un sol; — eă sînt drumețul
 Grăbit, și noaptea înapoi mă cere...
 Sînt flacăra pe care-o poartă vîntul...

Dar va să vie, — vine Cîntărețul !
 El va sfînti mareața Inviere...
 Veniți cu toții să vestim Cuvîntul !

DIN TRECUT

I.

Dumnezeu s'o ierte pe lelea Bița Ivașca, că ce babă bună era! Par'c-o văd și-acuma cu fața-i numa 'ncrețituri, și totdeauna veselă, cu bărbia-i ascuțită, cu ochii vii și albă toată.

Era de mult bătrână, când ajunsesem și eu la vîrsta de la care ține omul minte. Și sfătoasă mai era, Doamne. Știa să spue din vremurile de demult cum n'am mai auzit pe nimeni spunînd.

Era vecina noastră cea mai săritoare, și fusese femeea de credință a bunică-mii, — ea-i ținuse în brațe mai pe toți copiii, și p'ăi noștri până la mine. Cam de la ea aflam eu tot ce fusese mai de mult prin cuprinsurile noastre. Bunicu și bunica muriseră de mult, eu n'apucasem pe nici unul și bătrînei grozav îi plăcea să povestiască de pe vremea lor.

De cîte ori o prindeam singură p'acasă ori venea la noi cu furca, să ne-ajute la cîte-o treabă, la cîte ceva, mă țineam lipcă după dînsa, că tare'mî era dragă vorba ei cuminte și-așezată. Vara mai ales, nu mai puteam de bucurie cînd mama întindea peste noapte pinzele 'n curte, ori lăsa să se usuce dimiile, căci pe lelea Bița o chema să se culce la noi pe iarba verde, ca să le păziască. Atunci, de cu vreme m'ascundeam să nu mă găsiască mama, și cum își așternea bătrîna, hop și eu din cîte-un colț în preajma ei. Știam eu bine cîte povești și lucruri frumoase din vremurile vechi avea ea la săcușor...

Dorm ai noștri de mult și toate-au amuțit în împrejurimi, departe se mai aude din cînd în cînd cite-un cîne lătrînd. Numai bătrînica mea spunea, spunea într'una.

Ar fi fost în stare să povestească zile și nopți întregi: Cînd ajungea la cîte-un bălaur mîncător de oameni, ori la sgrîpturoaice urite și rele de mama focului, închideam ochii și mă făceam ghem de frică la spinarea ei.

Cătră sfîrșit își păstra bătrîna cîte-o poveste mai blindă, ca să m'adoarmă.

Atunci nu mai era vorba nici de smei năprasnici, nici de balauri cu douësprezece capete, nici de sgrîpturoaice, atunci îmi depăna cu evlavie minunile lui Dumnezeu și-ale lui Sfintu Petru cînd umblău pe pămînt...

Fermecătoare era bătrîna, cînd începea a spune din vremea ei.

He heî, gura mamiî, o-auziaî atunci, mult era lumea veselă și bună pe vremea mea și cum trăia de 'ndestulată. Și cum n'ar fi fost, că p'atunci nu erau atîtea nevoi ca azi și nu eșise atîtea fleacurî și drăcii. Pe cînd m'am măritat eû, nu erau nevestele așa 'nțotonate ca acu. P'atunci aveau sarică de mireasă, încălțau cisme galbene ori roșii și purtau-fotă. Numai ale mai bogate și mai de neam aveau și rochiî de mătase, gheordie, — tivilichie — blănuri scumpe și briuri de aur ori de argint. Dar azi nu vezi, că nici o «vai-de-ea» nu se mai mărită fără mătase și fără scurteică și dulamă cu plimbul de șder și de samur. D'iaia aû ajuns bieții oameni de nu mai pot lega două 'n teî.

Și p'atunci gospodariî noștri steteau bine, erau chiaburî, nu ca azi. Ce oi, ce cai și ce de cirezî de boî aveau. Cine mai era în Țară ca Româniî noștri. Bărăganul, Basarabia și-atîtea plaiuri de dincolo de hotar, erau pline de turmele, cirezile și hergheliile lor. Par'c'aud și acu dăngănitul clopotelor de la boii și caii ce treceau vara pe la tîrguri. Dulce Doamne, ce de cai și ce de boî se mai învîrteau și prin cuprinsul ăsta al D-voastră. Tot boî d'ăia mari, — boî d'ai lui Her, cum le zicea, — lați în piept și cu coarnele cît pe colo, de le isbeau de-amîndoi stîlpii de la poartă, cît era de largă, cînd intrau în curte. Par'că-l văd pe neica Radu, Dumnezeu să-l ierte, cum se uita dus în colo spre malu bisericii, cu palma strașină de-asupra ochilor, cînd știa că vin alde finu-său Boantă și Niță Brescanu, scutariî lui cei mai credincioși, cu caii din Fleașca și din Gropării și cu boii de la Brateș, să-î ducă la tîrgul Prejmerului ori al Cohalmului și 'năuntru departe. Îi ridea mustața cînd își măsura din ochi avutul. Cirezî și hergheliî întregî treceau în fie-care an p'aici, pe dinaintea porții.

Aveau oamenii p'atunci, dragu mamiî, că era alt-fel lumea: mai cu frica lui Dumnezeu, mai milostivă și mai cu dreptate. Mî-aduc aminte de neica Radu, că nici odată nu se culca fără să citească psaltirea pînă noaptea tirziû. Și ce de pomenî și milostenii mai făcea. La zile mari, mai ales la Crăciun — cînd era acasă, eû, cu slugile din curte, o săptămînă 'ntreagă căram cu sania mălai, lemne, carne și tot felul de bunătățuri pe la cite femeî sărace erau p'aici. Și numai noaptea ne mîna, ca nu cum-va să ne vadă cine-va, știi, cum zice la Sfta Evanghelie: să nu afle stînga ce face dreapta.

Da ce să-ți mai spuî de praznicile pe care le făcea 'n tot anul la Sf. Vasile, la 'mpărații Constantin și Elena, la Sfta Maria și la Sf. Neculai. Tîi, ce mai era pe noi, vecinele la zile d'alea. Ce mai ropote cu alde soră-mea Bunoae, cu lelea Țica lui Voiculeț, — omu

eî fusese tot p'aici scutar, il omorise Sechelii în zaveră — cu Zori-loaș, cu lelea Chiva Zgărioae și cu altele de prinprejur. Leica Marica, Dumnezeu s'o ierte, cu cite-o săptămînă 'nainte ne chema de cerneam, și de puneam oalele 'n rinduială pentru fiert. Zilele alea era o 'nvălmășeală și-un tîmbălău prin curtea și prin casele astea, ca la nuntă. Unele frămîntam, altele cărau lemne, unele vircoluiau, altele scoteau pinea și colacii din cuptor, altele tocau carnea și făceau bucate. Apoi după ce rînduiam toate, ne mai dedeam și noi la odihnă, dar ce fel de odihnă, că toată noaptea spuneam la povești și la năsbuții, rîdeam și petreceam. Vin în pimniță era destul și după ce-î făceam treaba, leica Marica, Dumnezeu s'o odihnească, ne dedea de gustam, — și ne mai luam și noi cînd ne trebuia. Cînd nu era neica Radu acasă la praznice d'astea, mai ales vara, chemam și noi cite-un lăutar din sat, și-apoi cit îi curtea asta de mare, țineți-vă picioare, — nu mai știa praznic era, ori nuntă...

...Dar cînd era dînsu acasă, cine-ar fi îndrăznit ?

...Așa era p'atunci, gura mami, — și ce bine mai era !

GEORGE MOROIANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EXPOZIȚIA ST. POPESCU

Ștefan Popescu, completîndu-și studiile la München și în Franța, expune în sala Ateneului toate lucrările sale de pictură, goașe, înfloriri și cărți poștale : e cea d'intîiu atingere pe față cu publicul nostru.

Expoziția a fost anunțată din vreme cu îngrijire și multă atracție pentru noi.

Nu promitem să cădem în exagerări, cari ar trebui să fie controlate în urmă, ci să luăm lucrurile mai binișor, cu mintea toată.

O expoziție cit de puțin prețioasă ar fi ea, văzută isolat, fără nici un termen de comparație, nu poate se face de la început o impresie de tot rea, dezastroasă. Cînd încerci să te familiarizezi cu atmosfera ce-și creiază lucrările în jurul lor, începi să le judeci, ai puțința de a nu fi nici pîrtinitor, nici pornit.

Sinteza întregii expoziții, ce ar reda nota personală, e iarăși greu de făcut, de oare-ce arare-ori două tablouri ale D-sale se cheamă unul pe altul. Avem sentimentul că sînt plămădite la epocă depărtate, cite odată zugrăvite nu de aceeași mină par'că, așa de subțirel e firul continuator în lucrările pictorului Popescu.

Inegal, cu multe semne bune, cu oare-care neștiință de desen și compoziție, ce-va «voit» ne cîntărește puțină noastră emoție, ai zice că artistului i-e teamă să nu ne supere, ne duce grija unui efect puternic.

Ce asemănare s'ar putea găsi între *Panoul decorativ (Muzica)* conceput atît de inteligent și dus la capăt cu atît gust artistic și între *«Apostolul Pavel»*, rău desenat, urît drapat, fără proporții, și prea din topor pentru un sfînt ? Așa să fi fost oare blîndul, palidul propovăduitor al frumoaselor «învățăturî creștine ?»

Sînt totuși pînze frumoase, simțite, bine înțelese, și ca pictură și ca poezie. «*Umbră unui nou*», foarte justă ca joc de culoare, un moment adevărat din natură; «*În penumbră*» e un studiu conștiincios; modelajul în pastă, gras, detaliile de fisionomie fac din «*Capul de bavarez*», o bucată rară, cu adevărat prețioasă; ajutat de subiect în gruparea dată de însăși natura, «*Locașul de închinat*» ar fi fost mai puternic, mai misterios, dacă artistul ar fi strecurat mai mult suflet personal; petele după «*Ultima rază de soare*», sînt largi, în planuri, cu o bună perspectivă.

Alături de acestea, te nedumirește prezența multor lucrări slabe, marine încremenite, studii academice, capete ostenite de un gust mediocru.

Goașele atrag și plac mai mult; sînt respectate calități ce nu covîrșesc defectele. E transparent, destul de poetic, «*Peisajul idilic*»; cu puține elemente, tremurul pașiței din «*Peste dealuri și coline*» e obținut cu multă îndemînare; «*Curtea de Argeș*», «*Casa din Fintăștii*» atrag ca subiecte românești.

Cu toate astea, o lipsă de construcție se observă în casele celea de țară ce stăruie de atîta vreme, aș aerul de-a se clătina, cînd într'o parte cînd într'alta, nu-s fixate cu siguranță, din pricina valorilor ce nu-s tot deauna la locul lor. Dacă zărește pictorul un colțisor ce prezintă interes ca aspect și armonie, caută să-l execute pe acela, trece apoi alt undeva, lasă spațiu între ele, și pînza rămîne acoperită cu fragmente interesante ce nu mai vor să se unifice în urmă. Ast-fel se poate explica de ce cercetările cu tonalități neutre, într'o singură gamă, sînt mai isbutite: «*Un peisaj german*», proprietatea autorului.

De schița pentru proiectul de friză a Ateneului ar fi prea multe de zis. Ideea în sine poate că n'ar fi rea, dar interpretarea ei ni se pare cu totul greșită, compoziția rău înțeleasă, monotona și ncurcată, cu prea multe repetiții.

Fără îndoială, pictorul Popescu, cu cunoștințele ce le are astăzi, dacă-și va da osteneala să cerceteze mai profund desenul și motivele noastre de decorație, să le stilizeze, simplificînd artistic vechimea lor, cite-odată greoaie și prea împodobită, va fi un prețios decorator, poate unicul la noi.

V. CIOFLEC.

PRIMUL FIOR..

În sfîrșit ajunse la capătul coridorului ce dă pe scenă, și, trîntind ușa după dînsul, se strecură neîndemănată printre stîlpii decorurilor ce se ridicau în umbră ca niște vedenii. În mijlocul scenei se opri, își făcu ochii roată, apoi se îndreptă în spre latură mai luminoasă unde socotea că trebuie să fie rampa. Sub pașii lui apăsați scîndurile răsuna a gol așa de urît, în cît își simți inima rece, strînsă ca de-o frică necunoscută..

Crezuse c'a întîrziat, dar vedea că nimic nu era gata încă. Școase ceasul, și observă că venise aproape cu o oră prea de vreme.

— La o parte, la o parte domnule, auzi lîngă el cite-va glasuri pripite. Un șir de oameni se agita mai în față, așteptînd cu brațele ridicate pereții tabloului ce se lăsa încet, încet.

Acel haos al scenei cufundat în umbră; cele cite-va globulețe electrice colorate, prinse în cite-o rețea de sîrmă, și risipite ici și colo; decorurile acelea cu forme fantastice, prăpăstioase de cari se agăța oamenii cu mișcări de sălbateci, pe cînd alții alergau de colo

pină colo cu cite ceva în mână, strigînd și împingîndu-se unul pe altul — toate i se păreau așa de străine și de ciudate, în cit se simți cuprins de o neliniște de care nu'și putea da seama. Cite-va minute se primblă într'un colț mai întunecos, apoi se îndreptă cu hotărîre către ușa din fund a tabloului, întinse capul, și se uită curios de jur în prejur. Patru oameni, cărînd din greu o mobilă informă, îl împinseră înăuntru. Acum privi mai bine, și.. i se păru că visează.

Păreții jupuți pe cari văpseaua părea trasă cu bidineaua; treanța de covor, cirpită și fără nici o culoare; jiltul acela vechiu, cu chenar galben, din fundul căruia se deslînau ciltii negricioși; scîndurile de brad învălitate cu o pînză roșie, ce'nchipuiau treptele Tronului — i se păreau toate o înscenare de bilciu, o farsă ridiculă, revoltătoare. Îi fu cu neputință să mai stea acolo. Cu pași grăbiți se îndreptă iar spre fundul scenei.

O, cum visase el sala de marmură a Tronului, și ce vedea acum înaintea ochilor! Ce caricatură nedemnă pentru lucrarea lui! E o bătae de joc de care el însu-și se revoltă cel d'întîi, pe care publicul are dreptul s'o fluere, și pe care o va fluera-o negreșit.. Dar el nu va permite-o, cu toate că e un debutant, nu va permite această insultă cu nici un chip. Nu pentru asta 'și-a chinuit el simțirile în nopțile lungi de nesomn; nu pentru asta imaginația lui darnică 'i-a plămuit aceea-ce talentul lui a știut apoi să-'nchege în paginile operei sale!

Tot singele îi svîcnise în obraji; mîinile 'i se încleștau și descleștau cu o inconștiență bolnavă; părea hotărit pentru ori-ce, și totuși, nu se putea decide pentru nimic.

Un om de serviciu îl zări și'l întrebă pe cine caută. Ingăimă cite-va cuvinte neînțelese, se îndreptă apoi spre rampă, și se opri iar în ușă. Tabloul era gata. Înăuntru, actorii deghezați în costume din cele mai felurite, se învîrteau țanțoși în jurul regisorului care sta la mijloc, cu paltonul pe umeri și cu mîinile în buzunar. De astă-dată îndrăzni și mai puțin să intre. Se uită lung la fie-care, și de-odată simți că singele îi năvălește în timple cu mai multă putere.

Toți acei principii și curtizani, cu figura copleșită sub perucele lor greoaie și mai largi de cit fruntea, cu sprincenele încărcate cu făină, cu ochii încadrați de cearcane văpsite, și cu acele haine de stofă ordinară, 'i se păreau niște caraghioși ce-ți inspiraū milă. Regele, care chiar acum trece grav pe lingă dinsul, 'i se pare o paiată desgustătoare în tîntă splendoarea lui sărăcăcioasă. Dar regina, și cele l'alte două cari se apropie! Peste pudra groasă de-un deget ce le-acoperă fața, gîtul și brațele goale, cite neamuri de «condee» negre și roșii grămădite unele peste altele! Cînd aū trecut în bătaia luminei electrice, și a văzut bine chipurile lor așa de sulemenite, 'i s'aū părut că sint alt-ceva de cit oameni.. Ce sărăcie, ce minciună!

Și, răzimat de pervazul ușei, rămase zăpăcit, cu ochii țintă la acel amestec ciudat de forme și de culori cari. forfoteau de colo, colo..

Primele acorduri ale orchestrei îl fac să tresară. Părea c'aude acum și zgomotul confuz al săleii, ca mugetul surd al unei furtuni care s'apropie. Îi fu cu neputință să mai rămînă pe loc. Vru să ia o hotărîre, făcu o sfortare să-și reculeagă tîntă energia, dar, fără să știe

cum, se pomeni lângă o deschizătură a cortinei. Privi în sală : o masă nedeslușită de capete cari se agitaū nerăbdătoare în lumina orbitoare a candelabrelor aurii..

Se retrase numai de cit, reveni în ușa, văzu iar acele ziduri ju-puite, acel decor ridicul, acele figuri caraghioase. Nu — trebuie să ia numai de cit o hotărîre; alt-fel e pierdut. O idee îndrăzneață, nebună: ce-ar fi dacă ar alerga la director și 'i-ar spune că piesa lui a fost masacrată, că se vede expus negreșit la furia publicului, că în fine, da! el, autorul, numai consimte cu nici un preț ca opera lui să fie jucată?

Intreabă — și primul ușier îi spune că domnul director nu vine de obicei de cit după actul întii. Dar dacă s'ar adresa regisorului?

„Simte că tremură din tălpi pînă'n creștet, că ultimele momente trec unul după altul fără ca el să fie în stare să vorbească, să se decidă. Îi vin furii de nebuș, îi vine să se repeadă cu cea din urmă sfortare, să sfișie cortina în două și să strige lumii: nu, piesa pentru care-ați venit nu e a mea, v'au înșelat; sau, dacă e a mea nu se mai joacă, plecați, v'au înșelat și pe voi, m'au înșelat și pe mine!

Tresări iar. Sînt ultimele fraze ale orchestrei. Urmază o liniște bruscă, întreruptă din cînd în cînd de troznitura vr'unui scaun din parter.

— La loc! se auzi glasul înăsprit al regisorului.

Într'o clipă scena se goleşte, mașinistul aleargă spre cortină, ușile de pînză ale decorului se trintesc repede una după alta, cine-va îl trage înapoi cu putere, trei lovituri grele, un «gata» înăbușit din fund, și.. «sus!» strigă aceiași voce aspră, pe care o audea cum chiar în spatele lui. O lumină largă umple scena din toate părțile; cortina s'a ridicat!

Au trecut cite-va minute fără să mai vadă, fără să mai audă nimic. Și totuși trebuie să fi început.. Își apropie urechea sfioasă de giurgiu-veaua unei ferestre, și ascultă. Da, începuse, și acum aude, aude tot mai limpede. Dar, 'i se pare lui sau e așa? Vers după vers curge de pe buzele actorului priceput; cu un ritm și cu o sonoritate ce par că nu erau în manuscris. Își opri răsufierea și ascultă mai bine. Avusese dreptate: versurile lui dobîdiseră o frumusețe nouă, necunoscută. Inima inceptu să-i bată mai cu putere. Puțin curaj, o slabă licărire de vieață părea că incepte să-i dea putere. Căută în toate părțile, și găsi o crăpătură de părete. Își lipi ochiul cu o sete lacomă. Curios! Inecate în lumina rampei, sala Tronului cu toate ale ei, costumele, actorii erau, ca și versurile lui, cu totul schimbate. Un moment avu chiar senzația că are înaintea-i ceva cu mult mai fermecător de cit aceea ce-i plutea în minte în orele lui de inspirație.

Își aruncă privirea dincolo de rampă. Chiar acel mōnstru cu mii de capete i se păru acum, în penumbra ce'nvăluia sala, mai blind de cum îl văzuse adineoară prin deschizătura cortinei...

...Dar dacă-ar fi numai o iluzie?

Emoțiunea îi întunecă iar gîndurile; iar nu mai vedea, iar nu mai auzea nimic. Sta aiurit, într'o toropeală lipsită acum de orî-ce gînd, de orî-ce grijă. Un zgomot îl făcu să tresară înfiorat. Își opri răsufierea, înălță capul, ascultă bine, bine și, ca zguduit dintr'un vis îngrozitor, reveni la vieață: era primul ropot de aplauze!

RĂSPUNSURI

D-lui I. Vr. Bacău. Drame, în genere lucrări de o întindere mai mare, nu putem publica. E de prisos deci să ne-o mai trimeteți. Din schițarea pe care ne-o dați, ce să 'nțelegem, și ce să vă spunem?... Subiectul e «frumos» într'adevăr: Ați ales unul din momentele cele mai dramatice din istoria domniilor fanariote; — dar calitățile, vieța; puterea unei opere afirmă cu totul de la alte condiții. — Lung, nemăsurat de lung și plin de primejdii — e drumul de la subiect la operă. Poate că la depărtarea asta s'a gândit poetul când a zis:

«Mulle flori sînt, dar puține
Rod în lume o să poarte;
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.»

Manuscriptul îl puteți trimete D-lui St. Sihleănu. Vi se va comunica de către Direcție rezultatul — mai ales dacă va fi un rezultat bun, ș'atunci ar rămînea, bine înțeles, să se joace în stagiunea anului viitor. — Un editor, la vremea asta, e foarte greu de găsit. Dar nici nu e bine să vă grăbiți așa cu publicarea *primei* D-Voastre lucrări. «Prietenii...» arare ori prietenii ni-s bunii judecători.

Dacă în adevăr e așa de vechiu și de prețios documentul pe care-l posedați, vă sfătuim să-l oferiți Academiei. Acolo-i tezaurul istoric al neamului nostru.

Vă mulțumim pentru călduroasele versuri, și... s'auzim de bine.

D-lui A. Ch. Iași. «Nota hazlie»? Cu dragă inimă. Numai să nu fie de porunceală, căci atunci e mai de grabă tristă, de cit hazlie. Un scriitor de talent poate ori cînd să ne ticluască un bun articol serios. Cel mai fecund umorist însă, are nevoie de o anumită dispoziție sufletească pentru a-și îmbrăca gîndirea în haina scumpă și strălucitoare a *umorului*. Unde, mai pui, că nu se poate rîde de ori-ce, pe cînd ceva serios poți spune despre ori-ce lucru, și *ori cînd*. În aceeași situație, unul te face să rizi, altul îți inspiră milă. Un exemplu: Pe stradă e polei. Înaintea ta merge țanțoș, dichisit, un fante cu cărare la ceașă, salută grațios în dreapta și 'n stînga, se uită ticălos la dame; figura, mersul, toată ființa lui pare că spune trecătorilor: «Priviți-mă, ce bine-'mî șade și cit sunt de-al dracului.» Și, pecînd se grozăvește-așa, eată c'alunecă și cadă pe spate, de-i zboară jobenul cit colo. De sigur că rizi. Rizi de contrastul, de ciocnirea neașteptată între aerele lui cuceritoare de-adineoarea și mitra într'adevăr caraghioasă pe care-o are acum. Mai faci ciți-va pași în stradă și iată că înaintea ta cade-o biată bătrînă, săracă, neputincioasă, — ducea în mină o jucărie pentr'o nepoțică; ai sărit s'o ajuți, ai ridicat-o, dar ochii ei cată cu spaimă, vede jucăria spartă, și se mîhnește ca de-o avere pierdută. Spune dacă mai poți rîde. — Ș'acum așteptăm «mostra».

D-șoarei E. B. Piatra Neamțu. Nu știm nici noi ce s'a făcut cu manuscrisele lui Eminescu. Probabil că vor fi rămas încă lucruri interesante prin hîrțile lui: poezii neisprăvite, impresii notate pe fugă, fragmente de gîndiri, poate chiar bucăți întregi, necunoscute încă. Dar cine le-o fi păstrînd, și de ce nu le scoate la iveală, dacă le mai are cineva... ne-am întrebât și noi adesea, și ne întrebăm cu D-ta. Cine știe în ce pod vor fi uitate, în vr'o ladă, aceste scumpe crîmpee de sufletul, licăriri ascunse, răzlețe amintiri din zbuciumata vieță a poetului!

Dar ce draguță e scrisoarea D-tale! Cu ce preocupări alese îți împodobesti suflet, și cum tremură toate frazele, toate vorbele D-tale de grija, de fiorul acela misterios, pe care ni-l dau lucrurile sfînte și eterne! De ce nu ne dai voe să'ți publicăm scrisoarea! Nu găsești că e un bine ca ast-fel de sentimente să le împărtășim și altora? Mai ales cînd sînt rostite într'o formă așa de frumoasă. Noi ne supunem. Și facem asta, nu de discreție — ci de teamă să nu fim lipsiți de plăcerea de a mai sta de vorbă cu D-ta.

D-lui L. I. Loco. Ce să putem cunoaște din două strofe? Numai un talent format, sau un nevolnic lipsit de ori-ce chiamare își pot pune în două strofe semnul după care să-i judeci. Între aceste extremități e o vastă întindere de nehotărîre, de îndoială. Florile pe cari ni le trimiteți, de pe întinderea aceasta sînt culese.